

บทที่ ๔

ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยนั้น เป็นสิ่งใหม่สำหรับสังคมไทย ทั้งนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็มีลักษณะเป็นการเปลี่ยนอำนาจในการปกครองจากกษัตริย์มาอยู่ในมือข้าราชการทหาร และพลเรือนชั้นนำกลุ่มน้อย มีอยู่น้อยครั้ง กับทั้งเป็นระยะเวลาเพียงสั้นๆ และไม่ต่อเนื่อง ที่ผู้มีอำนาจในการปกครองปล่อยให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง ประชาธิปไตยของไทยมีลักษณะล้มลุกคลุกคลาน เพราะมีการทำรัฐประหารยึดอำนาจ และทำการปกครองประเทศแบบเผด็จการโดยกลุ่มทหารอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ โอกาสที่ประชาชนคนไทยจะได้รับการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จากการถ่ายทอดของระบบการปกครองจึงแทบจะไม่มี และเมื่อเทียบกับการได้รับการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ประชาชนคนไทยได้รับอทธิพลการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการนี้จากระบบการปกครองแบบเผด็จการที่มีติดต่อกันเป็นเวลายาวนานมาก นอกจากนั้น สถาบันหลักของสังคมไทย อันได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา และศาสนา ต่างก็ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ขัดหรือตรงข้ามกับประชาธิปไตย หรืออภินัยหนึ่ง ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ด้วยเหตุฉะนั้น จึงน่าจะเชื่อได้ว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ มีวัฒนธรรมหรือทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบประชาธิปไตย

เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เพราะเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลสิ่งแวดล้อมของสังคมโดยทั่วไป อย่างเดียวกับมวลชน ด้วยเหตุฉะนั้นจึงน่าจะเชื่อได้เช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบประชาธิปไตย

ฉะนั้นจึงอาจตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยนี้ได้ว่า "นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบประชาธิปไตย" สมมติฐานนี้เป็นอย่างเดียวกับหรือตรงกับสมมติฐานที่ ๑ ที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทแรก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ แสดงไว้ในตารางที่ ๓ และรายละเอียดในการตอบคำถามในเรื่องนี้ แสดงไว้ในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๓

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย					
ในช่วงคะแนน					
ต่ำ	กลาง			สูง	
๘-๑๓	๑๔-๒๐	๒๑-๒๗	๒๘-๓๔	๓๕-๔๐	รวม
๐.๐๐	๐.๐๐	๖.๖๐	๕๕.๑๕	๓๘.๒๕	๑๐๐
จำนวน	๐	๐	๓๔	๒๘๕	๕๑๕

ตารางที่ ๓ นี้ แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับกลางมี จำนวนร้อยละ ๖.๖๐ ระดับค่อนข้างสูงจำนวนร้อยละ ๕๕.๑๕ และระดับสูงจำนวนร้อยละ ๓๘.๒๕ ส่วนระดับต่ำและค่อนข้างต่ำนั้นไม่มี ตัวเลขเหล่านี้เป็นการแสดงว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยนี้ไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานที่ตั้งไว้จึงไม่เป็นจริง

การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย ดังผลการวิจัยที่ได้ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าวนั้น ก็อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า

ประการที่หนึ่ง นิสิตนักศึกษาเป็นพวกที่มีการศึกษาแตกต่างจากมวลชน กล่าวคือ นิสิตนักศึกษามีการศึกษาระดับสูง มีหลักสูตรวิชาเรียนเหมือนกับของประเทศในสังคมตะวันตก^๑

^๑ โปรดตุ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๑๖), หน้า ๘๓.

นิสิตนักศึกษาจึงอาจได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบตะวันตกซึ่ง เป็นแบบ เชื้อต่อการปกครองแบบ ประชาธิปไตยมาก

ประการที่สอง ในมหาวิทยาลัยมีชุมนุมและองค์การต่างๆ ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งในชุมนุมและองค์การต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาดังกล่าวนี มีกิจกรรมที่มีกระบวนการเป็นแบบเดียวกับ กระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น มีการเลือกผู้นำ ตัดสินปัญหาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก และมีการจัดอภิปรายถกเถียงปัญหาของสังคม และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ประการที่สาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่หลัง วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ จนถึง วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๘ นิสิตนักศึกษามีบทบาทเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามครรลองแบบประชาธิปไตยอย่างมาก และสมัยนี้นับเป็นยุคของการปกครองแบบ ประชาธิปไตยของไทย ประชาชนคนไทยมีสิทธิเสรีภาพในทางการเมืองมาก ประชาชนคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและอย่างเป็นกระบวนการ สถานการณ์เช่นนี้น่าจะมีอิทธิพลทำให้จิตใจนิสิตนักศึกษาได้รับการกล่อมเกล่าให้เป็น ประชาธิปไตย และ

ประการที่สี่ นิสิตนักศึกษามีบทบาทเป็นพลังสำคัญอยู่ในฐานะผู้นำล้มล้างอำนาจเผด็จ การทหารที่เข้มแข็งมากสมัยก่อนวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้น และนำประเทศไทยให้มีการ ปกครองแบบประชาธิปไตยดังที่ผ่านมา ภาพพจน์ความเป็นผู้นำทางการเมืองนี้ทำให้นิสิตนักศึกษา ภาคภูมิใจ สิ่งนี้น่าจะมีอิทธิพลทำให้นิสิตนักศึกษามีความนิยมในประชาธิปไตย หรือกล่าวอีกอย่าง หนึ่งก็คือ น่าจะมีอิทธิพลทำให้นิสิตนักศึกษามีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย

การวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ นาคะตะ ซึ่งได้ทำการวิจัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว คือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็ได้ผลเช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบ ประชาธิปไตย ดังที่ได้นำมาแสดงไว้ในตารางที่ ๔ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อนำผลการวิจัยนี้ เปรียบ เทียบกับผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ ในรายละเอียดแล้ว จะเห็นว่าผลการวิจัยนี้มีจำนวน นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองระดับค่อนข้างสูงคิด เป็นร้อยละมีจำนวนใกล้เคียงเท่ากับ ที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ คือ ผลการวิจัยนี้มีนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมือง เป็นแบบประชาธิปไตยระดับค่อนข้างสูง คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๔๔.๑๕ และผลการวิจัยของ อาจารย์ทินพันธุ์ มีนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับค่อนข้างสูง

ดังกล่าวคิดเป็นจำนวนร้อยละ ๕๔.๕๕ ส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับสูง ผลการวิจัยนี้มีนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับสูง มากกว่าที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ ค่อนข้างมาก กล่าวคือ ผลการวิจัยนี้มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับสูง คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๘.๒๕ ส่วนที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับสูงดังกล่าว คิดเป็นจำนวนร้อยละมีเพียง ๙.๗๓ เท่านั้น

ผลการวิจัยนี้ มีนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยระดับสูง มากกว่าที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๘.๕๒

ตารางที่ ๔

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย					
ในช่วงคะแนน ^a					
ต่ำ	กลาง			สูง	
๑๐-๑๗	๑๘-๒๕	๒๖-๓๔	๓๕-๔๒	๔๓-๕๐	รวม
๐.๑๑	๑.๘๐	๓๓.๔๓	๕๕.๕๕	๙.๗๓	๑๐๐
จำนวน	๑	๑๗	๓๒๑	๕๑๕	๙๕๖

^a Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand: A Study of Political Culture and Socialization of College Students (Bangkok: Praepittaya International, 1975), p. 120.

ผลการวิจัย ๒ อันที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ เป็นการแสดงว่านิสิตนักศึกษามัยนี้ คือ นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ (ก่อนเดือนตุลาคม) ส่วนใหญ่มิทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มากกว่านิสิตนักศึกษามัยเมื่อครั้งอาจารย์ทินพันธุ์ ทำการวิจัย คือเมื่อ

๕ ปีที่แล้ว ก่อนข้างมาก นอกจากนี้ มีอีกสิ่งหนึ่งที่สนับสนุนว่านิสิตนักศึกษาสมัยนี้ส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่านิสิตนักศึกษาสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว คือ ผลการวิจัยนี้ไม่มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองระดับค่อนข้างต่ำและต่ำเลย ในขณะที่ผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ มีนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองระดับค่อนข้างต่ำ และต่ำดังกล่าวอยู่บ้าง คือมีคิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑.๘๐ และ ๐.๑๑ ตามลำดับ

การที่นิสิตนักศึกษา สมัยนี้ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยมากกว่านิสิตนักศึกษาสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้วค่อนข้างมาก ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นก็อาจจะเป็นเพราะเหตุว่าสังคมไทยในสมัยนี้ คือนับตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ มีสภาพแตกต่างกับสังคมเมื่อ ๕ ปีที่แล้วมาก คือสังคมไทยในสมัยนี้ มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า ประเทศมีการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนคนไทยในสมัยนี้มีสิทธิเสรีภาพและได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ได้มีบทบาทสำคัญและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามครรลองแบบประชาธิปไตยเสมอๆ ตลอดเวลา ส่วนสังคมไทยในสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว มีลักษณะตรงข้ามกับสังคมสมัยนี้ กล่าวคือ สังคมไทยสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้วนั้น สังคมอยู่ใต้การปกครองแบบเผด็จการ ประเทศตกอยู่ใต้กฎอัยการศึก ประชาชนคนไทยไม่มีสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ด้านนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาถูกเข้มงวดกวดขันและถูกจำกัดห้ามไม่ให้จัดกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง^๒

สภาพของสังคมในแต่ละสมัยที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลที่อาจจะทำให้นิสิตนักศึกษาสมัยนี้กับสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว มีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ อาจทำให้นิสิตนักศึกษาสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว มีการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ และนิสิตนักศึกษาสมัยนี้ มีการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สิ่งนี้จึงน่าจะเป็นเหตุทำให้นิสิตนักศึกษาสมัยนี้ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มากกว่านิสิตนักศึกษาสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ก่อนข้างมาก ดังผลการวิจัยที่ได้

^๒Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand: A Study of Political Culture and Socialization of College Students (Bangkok: Praepittaya International, 1975), p. 89.

ตารางที่ ๕

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย
ในแต่ละคำถาม

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง	สูง			
	๑	๒	๓	๔	๕	
ฐานะของบุคคลในสังคมเป็นผลมาจากกรรมดี						
กรรมชั่วในปางก่อนของเขา	๑.๗๕	๔.๖๖	๑๓.๔๐	๒๔.๔๗	๕๕.๗๓	๐.๐๐
จำนวน	๔	๒๔	๖๔	๑๒๖	๒๘๗	๐
เราไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่ทุกคน เพราะ						
คนเราเกิดมาไม่เท่ากัน	๐.๗๘	๒.๓๓	๓.๖๘	๓๒.๒๓	๖๐.๕๘	๐.๓๘
จำนวน	๔	๑๒	๑๘	๑๖๖	๓๑๒	๒
ข้าราชการกับประชาชนมีฐานะเท่ากัน						
ทางการเมือง	๔.๒๗	๘.๑๖	๓.๖๘	๔๑.๓๖	๔๑.๗๕	๐.๗๘
จำนวน	๒๒	๔๒	๑๘	๒๑๓	๒๑๕	๔
พลเมืองทุกคนควรมีโอกาสเท่ากัน ในการมี						
อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล	๑.๙๔	๑๑.๘๔	๓.๖๘	๔๓.๓	๓๘.๐๓	๐.๑๘
จำนวน	๑๐	๖๑	๑๘	๒๒๓	๒๐๑	๑
นโยบายของรัฐบาลควรกำหนดโดยคะแนน						
เสียงข้างมาก	๓.๓	๑๕.๑๕	๑๓.๗๘	๕๑.๖๕	๑๕.๓๔	๐.๗๘
จำนวน	๑๗	๗๘	๗๑	๒๖๖	๗๘	๔

ตารางที่ ๕ -ต่อ

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง		สูง		
	๑	๒	๓	๔	๕	
เสียงของคนส่วนมากย่อมมีสิทธิห้ามการ วิพากษ์วิจารณ์เสียงของคนส่วนน้อยได้	๒.๕๑	๑๑.๘๔	๘.๕๔	๔๒.๗๒	๓๓.๕๘	๐.๐๐
จำนวน	๑๕	๖๑	๔๔	๒๒๐	๑๗๕	๐
หากไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิด เห็นที่แตกต่างกันออกไป เราก็ไม่อาจ แน่ใจได้ว่าความเห็นอะไรถูกอะไรผิด	๐.๕๘	๒.๕๒	๓.๘๘	๔๖.๕๑	๔๖.๕๑	๐.๑๔
จำนวน	๓	๑๓	๒๐	๒๓๙	๒๓๙	๑
ไม่ว่าความคิดเห็นหรือความเชื่อทางการ เมืองของบุคคลหนึ่งคนใดจะเป็นอย่างไร เขาควรมีโอกาสได้พูดแสดงความคิดเห็น ออกมา	๐.๓๔	๑.๕๕	๓.๓๐	๔๓.๘๘	๕๐.๘๗	๐.๐๐
จำนวน	๒	๘	๑๗	๒๒๖	๒๖๒	๐

ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง

ลักษณะการปกครองของไทยตั้งแต่โบราณ กล่าวโดยทั่วไปได้ว่า ชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งได้แก่ ข้าราชการ เป็นผู้นำและสอนประชาชน ฝ่ายประชาชนเป็นผู้คอยแต่รับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ และคำสั่งของผู้ปกครองตลอดเวลา ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือคัดค้านใดๆ ได้ ซึ่งกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ลักษณะการปกครองของไทยตั้งแต่โบราณ ประชาชนเป็นผู้ถูกปกครองข้างเดียว ซึ่งในปัจจุบัน สภาพสังคมโดยทั่วไปก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบราชการยังมีอำนาจครอบคลุมเหนือชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่มาก ประชาชนคนไทยมีสถานะอยู่ในลักษณะเดิม คือ ยังอยู่ในสถานะ เป็นผู้ถูกปกครองข้างเดียวอยู่ การอยู่ในสถานะดังกล่าวนี้ ทำให้คนไทยมีความเคยชินกับการเป็นผู้ตาม และการเป็นฝ่ายผู้ถูกปกครอง

ความเคยชินเช่นว่านี้ ประกอบกับอิทธิพลความเชื่อที่ว่า ผลบุญกุศลแต่ชาติปางก่อนส่งผลทำให้คนมีฐานะทางสังคมสูง ชนชั้นผู้ปกครอง เป็นผู้มียุทโธปกรณ์ใหญ่ อันเป็นผลจากอิทธิพลการถ่ายทอดของศาสนาพุทธที่ลือนกันโดยทั่วไปในระดับชาวบ้าน รวมทั้งจากการถ่ายทอดของประวัติศาสตร์การปกครองตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นมา เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ มีทัศนคติเห็นว่า การเมืองและการปกครองเป็นเรื่องของราชการ และเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจวาสนา หรือผู้มีบุญญาธิการสูงส่ง ไม่ใช่เรื่องสมควรถิ่นนครธมคาสัญจะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง

เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา โดยที่นิสิตนักศึกษาเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่ง นิสิตนักศึกษาจึงย่อมได้รับอิทธิพลจากระบบการปกครองที่มีลักษณะข้าราชการเป็นผู้นำ ประชาชนเป็นผู้ตามกับได้รับอิทธิพลจากความเชื่อที่ว่า ผลบุญกุศลแต่ชาติปางก่อนทำให้คนมีฐานะทางสังคมสูง เช่นเดียวกับมวลชน ด้วยเหตุนี้ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่จึงน่าจะไม่มีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อในตัวเอง

ฉะนั้น จึงอาจตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยนี้ได้ว่า "นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง" สมมติฐานนี้เป็นอย่างเดียวกับหรือตรงกับสมมติฐานที่ ๒ ที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทแรก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้แสดงไว้ในตารางที่ ๖ และรายละเอียดการตอบคำถาม
ในเรื่องนี้ แสดงไว้ในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๖

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและ
ความเชื่อมั่นในตัวเอง

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง
ในช่วงคะแนน

	ต่ำ	กลาง	สูง	รวม	
	๙-๑๕	๑๖-๒๒	๒๓-๓๑	๓๒-๓๘	๓๙-๔๕
	๐.๐๐	๐.๓๙	๒๑.๙๔	๕๕.๓๔	๒๒.๓๓
จำนวน	๐	๒	๑๑๓	๒๘๕	๔๑๕

ตารางที่ ๖ นี้ แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและ
ความเชื่อมั่นในตัวเองระดับค่อนข้างต่ำมีจำนวนร้อยละ ๐.๓๙ ระดับกลางจำนวนร้อยละ ๒๑.๙๔
ระดับค่อนข้างสูง จำนวนร้อยละ ๕๕.๓๔ และระดับสูงจำนวนร้อยละ ๒๒.๓๓ ส่วนระดับต่ำนั้น
ไม่มี ตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและ
ความเชื่อมั่นในตัวเอง

ผลการวิจัยนี้ไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานที่ตั้งไว้จึงไม่เป็นจริง

การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง
ดังผลการวิจัยที่ได้ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าว นั้น ก็อาจจะ เป็นเพราะเหตุว่า

ประการที่หนึ่ง นิสิตนักศึกษาเป็นพวกที่มีการศึกษาดี ซึ่งผู้มีการศึกษานั้นจะมีความ
เข้าใจในปัญหาของสังคมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีความรู้ความเข้าใจดีว่า การเมืองนั้นส่ง

ผลกระทบตนเองและบุคคลอื่นทุกๆ คนในสังคมนั้น คนที่มีการศึกษาดังกล่าวซึ่งในที่นี้คือพวกนิสิต นักศึกษา จึงน่าจะมีความกระตือรือร้น สนใจ และพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมาก^๓ และจะรู้สึกสำนึกในหน้าที่พลเมืองในทางการเมืองสูง

ประการที่สอง เพราะนิสิตนักศึกษามีการศึกษาดังกล่าวในประการที่หนึ่ง นิสิต นักศึกษาจึงพิจารณาเห็นว่า หรือมีความรู้สึกเชื่อมั่นว่า ตนเองสามารถจะมีอิทธิพลต่อการกำหนด นโยบายของรัฐบาล หรือมีความเชื่อมั่นว่า การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของตนจะเกิดผล^๔

^๓Lester W. Milbrath, Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics (Chicago: Rand McNally & Company, 1966), p. 57; Angus Campbell, et al., The Voter Decides (Evanston: Row, Peterson, 1954), pp. 187-194; Angus Campbell, et. al., The American Voter (New York: Wiley, 1960), Robert A. Dahl, Who Governs? Democracy and Power in an American City (New Haven: Yale University Press, 1961), and Edgar Litt, "Political Cynicism and Political Futility", Journal of Politics 25(May, 1963), p. 312-323; Quoted in Nakate, op. cit., p. 170; Gabriel A. Almond, ed., Comparative Political Today: A World View (Boston: Little Brown and Company, 1974), pp. 66, 87; Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Princeton: Princeton University Press, 1963), pp. 379-382, 400; Richard E. Dawson and Kenneth Prewitt, Political Socialization (Boston: Little, Brown and Company, 1969), pp. 175-176.

^๔See Almond and Verba, op.cit., pp. 204-213; Dawson and Prewitt, op.cit., pp. 175-176; and Nakata, op. cit., p. 171.

ประการที่สาม นิสิตนักศึกษาได้มีบทบาทเป็นพลังสำคัญในการล้มล้างอำนาจเผด็จการทหาร และนำประเทศให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ และระยะต่อมาถึงก่อนวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ นับเป็นเวลาเกือบ ๓ ปีเต็ม นิสิตนักศึกษาได้เป็นผู้นำเรียกร้องต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในปัญหาต่างๆ ของสังคมมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้นำการเรียกร้องเพื่อให้การเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยสมบูรณ์มากขึ้น และในการเรียกร้องต่อสู้ดังกล่าวในแต่ละครั้ง รัฐบาลผู้บริหารจะรับฟังและยอมตามเป็นส่วนใหญ่ บทบาทและความสำเร็จในทางการเมืองอันนี้น่าจะเป็นเหตุทำให้นิสิตนักศึกษาประจักษ์ในพลังความสำคัญในการแก้ปัญหา สร้างความเป็นธรรม และสร้างประชาธิปไตยของตน สิ่งนี้ย่อมมีอิทธิพลทำให้นิสิตนักศึกษามีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง

ประการที่สี่ นิสิตนักศึกษาเป็นคนหนุ่มสาวซึ่งมีอุดมการณ์ที่เต็มไปด้วยความคิดเสียสละและสร้างสรรค์ นิสิตนักศึกษาจึงน่าจะมีความคิดเต็มไปด้วยความหวัง สำนึกในหน้าที่พลเมือง และเชื่อมั่นในตัวเองเสมอตลอดเวลา

การวิจัยของอาจารย์หินพันธุ์ ที่เคยกล่าวมาแล้ว ก็ได้ผลเช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มุ่งมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง ดังที่ได้นำมาแสดงไว้ในตารางที่ ๗ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อนำผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบกับผลการวิจัยของอาจารย์หินพันธุ์ ในรายละเอียดแล้วจะเห็นว่า ผลการวิจัยนี้มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองระดับค่อนข้างสูง และสูงคิดเป็นจำนวนร้อยละมากกว่าที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์หินพันธุ์ กล่าวคือ ผลการวิจัยนี้มีนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองระดับค่อนข้างสูงและจำนวนร้อยละ ๔๕.๓๔ และ ๒๒.๓๓ ตามลำดับ ส่วนที่เป็นผลการวิจัยของอาจารย์หินพันธุ์ มีนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองระดับค่อนข้างสูงและสูงดังกล่าว คิดเป็นจำนวนร้อยละมี ๔๙.๘๙ และ ๑๒.๒๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๗

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและ
ความเชื่อมั่นในตัวเอง

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง

ในช่วงคะแนน^b

	ต่ำ	กลาง	สูง	รวม	
	๙-๑๕	๑๖-๒๒	๒๓-๓๑	๓๒-๓๘	๓๙-๔๕
	๐.๖๓	๓.๕๙	๓๓.๖๒	๔๙.๘๙	๑๒.๒๖
จำนวน	๖	๓๔	๓๑๘	๔๗๒	๙๕๖

^b Nakata, op.cit., p. 132.

ผลการวิจัย ๒ ชั้นที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ เป็นการแสดงว่า นิสิตนักศึกษาสมัยนี้ ส่วนใหญ่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองมากกว่านิสิตนักศึกษาสมัย เมื่อครั้งอาจารย์ทันทน์ ทำการวิจัย

การที่นิสิตนักศึกษาสมัยนี้ ส่วนใหญ่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองมากกว่านิสิตนักศึกษารุ่นสมัยเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็อาจจะ เป็นเพราะ เหตุว่า ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ จนถึงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ นิสิตนักศึกษา มีบทบาทและเป็นพลังทางการเมืองที่เป็นปึกแผ่นเข้มแข็งมาก และในช่วง ระยะเวลาดังกล่าว นิสิตนักศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการล้มล้างอำนาจเผด็จการทหาร ซึ่ง มีความเข้มแข็งมากในขณะนั้น และนำประเทศไทยให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และระยะต่อมาจนถึงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งนับเป็นเวลา เกือบ ๓ ปีเต็ม นิสิตนักศึกษาได้มีบทบาทเป็นผู้นำเรียกร้องต่อสู้ในปัญหาสังคมและการเมือง เสมอๆ ตลอดระยะเวลา และในการเรียกร้องต่อสู้ในปัญหาสังคมและการเมืองของนิสิต

นักศึกษาดังกล่าว ส่วนใหญ่มักประสบความสำเร็จ กล่าวคือ สิ่งที่นิสิตนักศึกษาเรียกร้องมักจะได้รับการสนองตอบ

ความสำเร็จในการเรียกร้องต่อสู้ของนิสิตนักศึกษาดังกล่าวเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำเร็จในการล้มล้างอำนาจเผด็จการทหาร เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้น เป็นสิ่งที่น่าจะทำให้นิสิตนักศึกษาประจักษ์ในพลังความสำคัญของตน และเห็นว่าเป็นหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่จะต้องสนใจแก้ปัญหาของสังคมและจะต้องสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง

ส่วนในสมัยเมื่อ ๔ ปีที่แล้ว นิสิตนักศึกษาไม่ได้มีบทบาทและเป็นพลังสำคัญทางการเมือง เหมือนอย่างนิสิตนักศึกษาสมัยนี้ นิสิตนักศึกษาสมัยนั้นจึงย่อมจะมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเองน้อยกว่านิสิตนักศึกษาสมัยนี้

ตารางที่ ๔

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ตอบคำถาม เกี่ยวกับ เรื่องความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง ในแต่ละคำถาม

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง	สูง			
แม้นิสิตนักศึกษาจะมีภาระที่ต้องสนใจเรื่อง การเรียน ท่านคิดว่าบุคคลอย่างท่านควร จะสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทใน ทางการเมืองหรือไม่	๑.๑๗	๙.๙๐	๕.๘๓	๕๔.๙๕	๒๗.๙๖	๐.๑๙
จำนวน	๖	๕๑	๓๐	๒๘๓	๑๔๔	๑

ตารางที่ ๘ - ต่อ

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง	สูง	
	๑	๒	๓	๔	๕	
ถ้ารู้สึกว่าสถาบันการศึกษาของท่านไม่ยอม รับฟังการเรียกร้องและความต้องการที่ ชอบด้วยเหตุผลของพวกท่านเสียเลย ท่าน คิดว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะทำการสไตรค์ หรือไม่	๓.๖๕	๑๕.๓๕	๑๑.๖๕	๔๔.๐๘	๒๔.๘๕	๐.๓๕
จำนวน	๑๕	๗๕	๖๐	๒๒๗	๑๒๘	๒
ถ้าท่านไม่พอใจนโยบายหรือการตัดสินใจของ รัฐบาล ทหารราชการ หรือสถาบันการศึกษา ของท่าน ท่านคิดว่าจะปฏิบัติการเกี่ยวกับสิ่ง ดังกล่าวหรือไม่	๑.๗๕	๕.๑๓	๑๔.๓๗	๕๔.๕๖	๑๕.๐๓	๑.๑๗
จำนวน	๕	๔๗	๗๔	๒๘๑	๕๘	๖
สมมุติท่านรู้สึกว่า ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายใด ไม่ยุติธรรมหรือไม่ เหมาะสม ท่านคิดว่าจะปฏิบัติการอย่าง ใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสิ่งดังกล่าวหรือไม่ เช่น เขียนบทความคัดค้าน เดินขบวน ฯลฯ	๒.๓๓	๘.๓๕	๑๘.๖๕	๕๓.๐๑	๑๖.๗๐	๐.๕๗
จำนวน	๑๒	๔๓	๕๖	๒๗๓	๘๖	๕

ตารางที่ ๘ -ต่อ

คำถาม	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					ไม่ตอบ
	ต่ำ	กลาง		สูง	จำนวน	
	๑	๒	๓	๔		
การออกเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีเดียว เท่านั้นที่จะช่วยให้บุคคลอย่างท่านมีสิทธิ มีเสียงเกี่ยวกับการดำเนินงานของ รัฐบาล	๑๑.๐๗	๒๔.๕๑	๖.๘๐	๔๔.๔๗	๘.๑๖	๐.๐๐
จำนวน	๕๗	๑๕๒	๓๕	๒๒๔	๔๒	๐
หากท่านมีสิทธิในการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งต่อไป ท่านคิดว่าจะไปออกเสียง เลือกตั้งหรือไม่	๑.๔๕	๑.๔๔	๑.๔๔	๒๑.๓๖	๗๓.๐๑	๐.๑๙
จำนวน	๘	๑๐	๑๐	๑๑๐	๓๗๖	๑
สมมติว่าจะมีการเลือกตั้ง ส.ส. ก่อน จะทำการสอบไล่ ๑ วัน ท่านคิดว่าจะ ไปออกเสียงเลือกตั้ง หรือจะอยู่ดู หนังสือเตรียมตัวสอบ	๓.๖๙	๒.๙๑	๘.๑๖	๓๒.๐๔	๕๓.๒๐	๐.๐๐
จำนวน	๑๙	๑๕	๔๒	๑๖๕	๒๗๔	๐
การไปออกเสียงเลือกตั้งไม่ค่อยจะมี ความสำคัญมากนัก ถ้าท่านทราบว่าคน ที่ท่านจะเลือกไม่มีโอกาสชนะ	๓.๑๑	๕.๖๓	๔.๒๗	๔๔.๘๕	๔๒.๑๔	๐.๐๐
จำนวน	๑๖	๒๙	๒๒	๒๓๑	๒๑๗	๐

ตารางที่ ๘ - ต่อ

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง	สูง	
ในโอกาสหน้า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หากท่านพยายามมีส่วนร่วม หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาล ท่านคิดว่าจะมีผลหรือไม่	๒.๕๒	๕.๖๓	๒๔.๐๘	๕๔.๕๖	๑๒.๖๒	๐.๕๘
จำนวน	๑๓	๒๙	๑๒๔	๒๘๑	๖๕	๓

ความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

เพราะสังคมไทย เป็นสังคมแบบกสิกรรม ซึ่งต้องอาศัยธรรมชาติมาก ปัญหาสำคัญของประชากรส่วนใหญ่จึงได้แก่ ดินฟ้าอากาศ การตัดสินใจ หรือการตกลงในการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐบาล มีผลต่อประชากรส่วนใหญ่โดยตรงน้อยมาก แตกต่างกับสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งการตัดสินใจของรัฐบาลจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประชากรส่วนใหญ่มาก และเมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์จะพบว่า ประชาชนคนไทยมีความเคยชินกับการถูกปกครองข้างเดียวมาโดยตลอดตั้งแต่โบราณ และแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็เป็นแต่เพียงการเปลี่ยนอำนาจการปกครองจากมือกษัตริย์มาอยู่ในมือข้าราชการทหาร และพลเรือนชั้นนำกลุ่มน้อย ลักษณะแท้จริงยังคงเป็นการปกครองแบบเผด็จการอยู่ มีบ้างเพียงบางครั้งที่ผู้มีอำนาจในการปกครองปล่อยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม

ในการปกครอง โดยยอมให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง ตามกระบวนการประชาธิปไตย แต่ก็ยังเป็นระยะเวลาอันสั้น และไม่ต่อเนื่อง ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุฉะนั้น คนไทยส่วนใหญ่จึงได้รับการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยน้อยมาก ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการปกครองแบบนี้จึงมีอยู่น้อยนิดสำหรับคนไทยโดยทั่วไป

นอกจากนี้ อิทธิพลของศาสนาพุทธที่สอนกันในระดับชาวบ้านโดยทั่วไป ปลุกฝังใ้คนไทยมีความเชื่อว่า ผลบุญกุศลแต่ชาติปางก่อนส่งผลทำให้คนมีฐานะทางสังคมสูง ความเชื่อดังกล่าวนี้ผสมกลมกลืน และได้รับแรงเอื้อหรือสนับสนุนจากอิทธิพลการถ่ายทอดของระบบศักดินาในสมัยอยุธยาติดต่อเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีอิทธิพลส่งผลทำให้คนไทยส่วนใหญ่ มีทัศนคติเห็นว่า ข้าราชการและหรือชนชั้นผู้ปกครองเป็นผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ หรือมีบุญญาธิการสูงส่ง การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของบุคคลเหล่านี้ ไม่ใช่เรื่องสมควรที่คนธรรมดาสามัญจะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังที่เคยกล่าวมาแล้วในลำดับก่อน

เพราะการอยู่ใต้อิทธิพลการถ่ายทอดของศาสนา และประวัติศาสตร์ของระบบการปกครอง รวมทั้งการอยู่ใต้สังคมที่มีลักษณะ ดังกล่าว ผนวกกับอิทธิพลของศาสนาพุทธในด้านปรัชญาชีวิตที่ถือว่า ชีวิตเป็นสิ่งไม่จีรัง และทุกข์หรือสุข บุญหรือกรรม เป็นเรื่องส่วนบุคคลซึ่งคนอื่นไม่เกี่ยว รวมทั้งอิทธิพลการถ่ายทอดปลุกฝังชีวิตแบบตามสบาย ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ของครอบครัว มีส่วนทำให้คนไทยมีลักษณะอิสระนิยม หรือปัจเจกนิยมสุดโต่ง ไม่ชอบให้คนอื่นมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของตน ไม่รู้สึกและไม่ชอบนำตัวเข้าไปผูกพัน หรือสนใจในปัญหาของสังคมส่วนรวม จะเข้ายุ่งเกี่ยวกับเฉพาะแต่ที่เป็นประโยชน์ หรือกระทบต่อตนเองโดยตรงเท่านั้น ไม่คาดหวังหรือมีความคิด ที่จะเรียกร้องหรือมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะมีทัศนคติแบบเอียงเห็นว่า การตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ไม่มีผลกระทบต่อตนเอง หรือไม่ใช่วิเคราะห์ปัญหาสำคัญของตน ธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศ เท่านั้นที่เป็นปัญหาสำคัญ เป็นสิ่งที่กำหนดชะตาชีวิตของตน รวมทั้งมีความยอมรับในสภาพของตนเอง และยอมรับในอำนาจของผู้ปกครองโดยุษย์ ด้วยเหตุฉะนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า คนไทยส่วนใหญ่ มีลักษณะนี้เฉยไม่กระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการ

ปกครอง คงมีแต่ชนชั้นนำ ซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคมเท่านั้น ที่มีลักษณะมีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองเช่นว่านี้

เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เพราะอยู่ในสถานะกำกวมระหว่างมวลชนกับชนชั้นนำ จึงเป็นข้อน่าสงสัยอยู่ว่า นิสิตนักศึกษาจะมีลักษณะความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และการปกครองดังกล่าวหรือไม่อย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม อาจพิจารณาได้ว่า เพราะนิสิตนักศึกษายังอยู่ในวัยเรียนต้องสนใจทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษา มีโอกาสน้อยมากที่จะได้สัมผัสและในการแสวงหาให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองอย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะ และหรือไม่ได้รับประโยชน์จากอำนาจทางการเมืองโดยตรงเหมือนอย่างชนชั้นนำหรือผู้ปกครอง นิสิตนักศึกษาจึงอยู่ในสถานภาพโน้มเอียงอยู่ในพวกมวลชน โดยเฉพาะเป็นเป็นผู้ถูกปกครอง ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อห้ามต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ที่ชนชั้นผู้ปกครองกำหนดบัญญัติขึ้นอย่างเดียวกัน

ดังนั้น จึงอาจตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยนี้ได้ว่า "นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง" สมมติฐานนี้เป็นอย่างเดียวกับหรือตรงกับสมมติฐานที่ ๓ ที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทแรก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้แสดงไว้ในตารางที่ ๔ และรายละเอียดในการตอบคำถามในเรื่องนี้ แสดงไว้ในตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๔

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ในช่วงคะแนน

	ต่ำ	กลาง	สูง			
	๘-๑๓	๑๔-๒๐	๒๑-๒๗	๒๘-๓๔	๓๕-๔๐	รวม
	๐.๑๔	๖.๔๑	๔๑.๓๖	๔๓.๓๐	๘.๗๔	๑๐๐
จำนวน	๑	๓๓	๒๑๓	๒๒๓	๔๔	๕๑๕

ตารางที่ ๔ นี้ แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองระดับต่ำมีจำนวนร้อยละ ๐.๑๔ ก่อนข้างต่ำจำนวนร้อยละ ๖.๔๑ ระดับกลางจำนวนร้อยละ ๔๑.๓๖ ระดับค่อนข้างสูงจำนวนร้อยละ ๔๓.๓๐ และระดับสูงจำนวนร้อยละ ๘.๗๔ ตัวเลขเหล่านี้แสดงว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ผลการวิจัยนี้ ไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานที่ตั้งไว้จึงไม่เป็นจริง

การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ดังผลการวิจัยที่ได้ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าวนี้ ก็อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า

ประการที่หนึ่ง นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีการศึกษาดี จึงอาจมีความเข้าใจ และตระหนักดีถึงผลกระทบของการเมืองที่เคยกล่าวมาแล้ว ทำให้มีความสำนึกและกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ประการที่สอง นิสิตนักศึกษา อาจประจักษ์ว่าตนเป็นพวกที่จะอยู่ในสถานะ เป็นชนชั้น นำในอนาคตอันใกล้ คือเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จึงอาจเห็นว่าตนเองควรสนใจมีบทบาทใน การทางการเมืองการปกครอง

ประการที่สาม ในสมัยปัจจุบัน สังคมไทยเป็นประชาธิปไตยมาก ประชาชนคนไทย มีสิทธิเสรีภาพ สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุฉะนี้ ประชาชน คนไทย โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้นำเรียกร้องให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตย นิสิตนักศึกษาจึงมีสำนึกและกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการ ปกครองมาก

ประการที่สี่ เพราะมีการปกครองแบบเผด็จการ และประชาชนถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ มานานติดต่อกันนับเป็นเวลา ๑๐ กว่าปี โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาถูกเฝ้ามองและควบคุมมาก ฉะนั้นเมื่อสังคมเปลี่ยนไปเป็นประชาธิปไตยตามที่กล่าวมาในประการที่สาม ความกดดันที่สะสม มานานจึงระเบิดออกมา ซึ่งหมายความว่า ประชาชนคนไทยโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา จะมีความกระตือ รือร้นในทางการเมืองมาก นอกจากนี้ เพราะช่วงระยะนั้น สังคมกำลังมีการเปลี่ยนแปลงมาก มีการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายอนุรักษ์นิยม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกที่ได้รับผลประโยชน์จากสังคม กับฝ่าย หัวก้าวหน้า ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ พวกปัญญาชนสื่อสารมวลชน อาจารย์และนิสิตนักศึกษา รวมทั้ง กรรมกรและชาวนาบางกลุ่ม ข้าราชการการเมือง และราชการ รวมทั้งปัญหาสังคม มีความตื่น เต็มน่าสนใจและมีการพูดคุยอภิปรายถกเถียงกันอย่างกว้างขวางมาก สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลทำให้ นิสิตนักศึกษากระตือรือร้นนำตัวเข้าผูกพันเพื่อแก้ปัญหาของสังคมการเมือง สนใจพูดคุยและ อภิปรายเรื่องสังคมและการเมือง รวมทั้งติดตามข่าวสารการเมือง และช่องทางราชการมาก

การวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ ก็ได้ผลเช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความ กระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง คือ นิสิตนักศึกษาที่มี ลักษณะดังกล่าวในระดับสูงและค่อนข้างสูงรวมกัน คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๔.๗๘ ระดับกลาง ร้อยละ ๔๓.๗๖ และระดับค่อนข้างต่ำและต่ำรวมกันร้อยละ ๒๑.๔๖ ดังที่แสดงไว้ในตาราง ที่ ๑๐ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้ กับของอาจารย์ทินพันธุ์ในรายละเอียด แล้ว จะพบว่า นิสิตนักศึกษาสมัยปัจจุบัน มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจ กรรมทางการเมืองและการปกครอง มากกว่าสมัยที่อาจารย์ทินพันธุ์ ทำการวิจัย เรียกว่าก่อน

ข้างมาก กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาสมัยปัจจุบัน มีจำนวนผู้มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองในระดับสูงและค่อนข้างสูงรวมกัน มากกว่านิสิตนักศึกษาสมัยที่อาจารย์หินพันธุ์ ทำการวิจัย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๗.๒๖

การที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเหตุเช่นเดียวกับที่เคยกล่าวมาแล้ว คือ สังคมไทยในปัจจุบัน เป็นประชาธิปไตยมาก ประชาชนคนไทยสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทั้งปัญหาสังคมและการเมืองมีความน่าสนใจมาก ผิดกับสมัยที่อาจารย์หินพันธุ์ ทำการวิจัย คือ สมัยนั้น สังคมไทยอยู่ใต้การปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะนิสิตศึกษานั้นถูกเฝ้ามองและควบคุม ไม่สามารถที่จะรวมตัวและเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมืองได้ การถูกควบคุมและจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นว่านี้ ย่อมมีส่วนทำให้นิสิตนักศึกษาสมัยนั้น เบื่อหน่ายและวางตัวเฉย ไม่กระตือรือร้นเหมือนนิสิตนักศึกษาสมัยปัจจุบัน

ตารางที่ ๑๐

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

ในช่วงคะแนน^c

	ต่ำ	กลาง	สูง			
	๘-๑๓	๑๔-๒๐	๒๑-๒๗	๒๘-๓๔	๓๕-๔๐	รวม
	๑.๖๘	๑๘.๗๗	๔๓.๗๖	๓๐.๖๖	๔.๑๒	๑๐
จำนวน	๑๖	๑๘๗	๔๑๔	๒๕๐	๓๔	๕๔๖

^cNakata, op.cit., p. 126.

ตารางที่ ๑๑

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ตอบคำถามเกี่ยวกับ เรื่องความกระตือรือร้น
สนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ในแต่ละคำถาม

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา						
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน						
	ต่ำ	กลาง			สูง	ไม่ตอบ	
๑	๒	๓	๔	๕	๖		
โดยปกติแล้ว ท่านติดตามข่าวสาร การเมือง และของทางราชการ จากหนังสือพิมพ์ บ่อยเพียงใด	๐.๑๙	๔.๐๘	๒.๓๓	๘.๗๔	๓๘.๐๖	๔๖.๖๐	๐.๐๐
จำนวน	๑	๒๑	๑๒	๔๕	๑๙๖	๒๔๐	๐
โดยปกติแล้ว ท่านติดตามข่าวสาร การเมือง และของทางราชการ จากวิทยุ บ่อยเพียงใด	๑.๑๗	๑๖.๕๐	๒.๓๓	๑๐.๘๗	๔๓.๘๘	๒๕.๐๕	๐.๑๙
จำนวน	๖	๘๕	๑๒	๕๖	๒๒๖	๑๒๙	๑
โดยปกติแล้ว ท่านติดตามข่าวสาร การเมือง และของทางราชการ จากโทรทัศน์ บ่อยเพียงใด	๔.๔๗	๓๔.๑๗	๓.๕๐	๑๖.๕๐	๓๐.๘๗	๑๐.๔๙	๐.๐๐
จำนวน	๒๓	๑๗๖	๑๘	๘๕	๑๕๙	๕๔	๐
ท่านพูดคุย เรื่องการเมือง และ ปัญหาของทางราชการกับคนอื่น บ่อยเพียงใด	๐.๙๗	๔๑.๑๗	๕.๘๓	๑๖.๗๐	๒๙.๗๑	๔.๒๔	๐.๓๙
จำนวน	๕	๒๑๒	๓๐	๘๖	๑๕๓	๒๗	๒

ตารางที่ ๑๑ - ต่อ

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา						ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน						
	ต่ำ	กลาง			สูง		
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	
ท่านเคยร่วมฟังการอภิปราย ปัญหาทางการเมืองและสังคม							
บ่อยเพียงใด	๑.๓๖	๑๔.๓๔	๕๗.๒๘	๒๖.๐๒	-	-	๐.๐๐
จำนวน	๗	๗๔	๒๙๕	๑๓๔	-	-	๐.๐๐
ท่านใดเคยทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่ พยายามมีส่วนร่วม หรือมีอิทธิพล ต่อการกำหนดนโยบาย หรือ การตัดสินใจของรัฐบาล หรือ สถาบันการศึกษาของท่านหรือไม่							
หรือไม่	๒๔.๐๘	๓๙.๘๑	๒๖.๖๐	๙.๕๑	-	-	๐.๐๐
จำนวน	๑๒๔	๒๐๕	๑๓๗	๔๙	-	-	๐
ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยว กับการบริหารงาน ของนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของ ท่าน ผ่านองค์การนิสิตนักศึกษา ของสถาบันการศึกษาของท่าน หรือไม่							
หรือไม่	๓๗.๘๖	๒๑.๑๗	๓๑.๔๖	๘.๕๓	-	-	๐.๕๘
จำนวน	๑๙๕	๑๐๙	๑๖๒	๔๖	-	-	๓
ท่านไปออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง ที่มีขึ้นในสถาบันการศึกษาของท่าน หรือไม่							
หรือไม่	๒.๕๒	๒.๗๒	๒๖.๐๒	๖๗.๗๗	-	-	๐.๙๗

ทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ

ดังได้เคยกล่าวมาแล้วว่า สังคมไทยเรานั้น มีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช หรือเผด็จการ ที่กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองแต่ผู้เดียว ตั้งแต่โบราณติดต่อกัน มาเป็นเวลานานหลายร้อยปี และแม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็เป็นแต่เพียงการเปลี่ยนอำนาจการปกครองจากมือกษัตริย์มาอยู่ในมือข้าราชการและพลเรือนชั้นนำกลุ่มน้อย ลักษณะแท้จริงยังคงเป็นการปกครองแบบเผด็จการอยู่นอกจากนี้ สถาบันหลักของสังคมไทย อันได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา รวมทั้งศาสนา ต่างก็มีอิทธิพลถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการให้แก่ประชาชนดังที่ เคยกล่าวละเอียดในบทก่อน ด้วยเหตุนี้ จึงน่าเชื่อได้ว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการ

เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา นอกจากจะเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่งแล้ว นิสิตนักศึกษายังเป็นผู้ที่ใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาโดยเฉลี่ยมากกว่ามวลชนมาก จึงย่อมได้รับอิทธิพลการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการจากสถาบันนี้มากกว่ามวลชนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงน่าเชื่อได้เช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการ

ฉะนั้น จึงอาจตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยนี้ได้ว่า "นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการ" สมมติฐานนี้เป็นอย่างเดียวกับหรือตรงกับสมมติฐานที่ ๔ ที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทแรก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้แสดงไว้ในตารางที่ ๑๒ และรายละเอียดในการตอบคำถามในเรื่องนี้ แสดงไว้ในตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๒

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ						
ในช่วงคะแนน						
	ต่ำ		กลาง		สูง	
	๑๒-๒๑	๒๒-๓๑	๓๒-๔๐	๔๑-๕๐	๕๑-๖๐	รวม
	๗.๕๗	๓๖.๑๒	๔๕.๔๔	๑๐.๘๗	๐.๐๐	๑๐๐
จำนวน	๓๔	๑๘๖	๒๓๔	๔๖	๐	๔๑๕

ตารางที่ ๑๒ นี้ แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการระดับต่ำมีจำนวนร้อยละ ๗.๕๗ ระดับค่อนข้างต่ำจำนวนร้อยละ ๓๘.๑๒ ระดับกลางจำนวนร้อยละ ๔๕.๔๔ และระดับค่อนข้างสูงจำนวนร้อยละ ๑๐.๘๗ ส่วนระดับสูงนั้นไม่มีเลย ตัวเลขเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการระดับกลางและโน้มเอียงมาทางต่ำ ซึ่งอาจอนุมานเรียกได้ว่า ไม่เป็นแบบเผด็จการ

ผลการวิจัยนี้ ไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานที่ตั้งไว้จึงไม่เป็นจริง

— การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบเผด็จการ ดังผลการวิจัยที่ได้ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และแตกต่างกับผลการวิจัยของอาจารย์ทินพันธุ์ ซึ่งได้ผลว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ ๑๓ นั้น ก็อาจเป็นเพราะเหตุเช่นเดียวกับที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย คือ นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีการศึกษาสูง แตกต่างไปจากมวลชน มีหลักสูตรวิชาเรียนเป็นอย่างเดียวกับของประเทศในสังคมตะวันตก ซึ่งอาจทำให้ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมแบบตะวันตกซึ่งเป็นแบบเอื้อต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้รับการเรียนรู้และเคยชินกับกระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตยจากชุมนุมและองค์การต่างๆ ของนิสิตนักศึกษา มีบทบาท

สำคัญและได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามครรลองของประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง และมีความภูมิใจที่เป็นพลังนำสำคัญในการล้มล้างอำนาจเผด็จการทหารที่เข้มแข็ง ในเหตุการณ์วันมหาวิปโยค คือเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งได้กล่าวละเอียดมาแล้วในหัวข้อการวิจัยทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตารางที่ ๑๓

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ

ร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการ

ในช่วงคะแนน^d

	ต่ำ		กลาง		สูง	
	๒๐-๓๕	๓๖-๕๑	๕๒-๖๘	๖๙-๘๕	๘๕-๑๐๐	รวม
	๐.๖๓	๔.๐๒	๔๖.๕๑	๔๕.๑๔	๓.๗๐	๑๐๐
จำนวน	๖	๓๘	๔๔๐	๔๒๗	๓๕	๙๔๖

^dNakata, op.cit., p. 139.

ตารางที่ ๑๔

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศฉกรรจ์ ในแต่ละคำถาม

คำถาม	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					ไม่ตอบ
	ต่ำ		กลาง		สูง	
	๑	๒	๓	๔	๕	
หากท่านมีอำนาจ ท่านจะห้ามคนไทย แต่งกายและไว้ทรงผมแบบฮิปปี้	๒๓.๓๐	๔๔.๖๖	๒๑.๓๖	๘.๕๔	๑.๙๔	๐.๑๙
จำนวน	๑๒๐	๒๓๐	๑๑๐	๔๔	๑๐	๑
ในยามฉุกเฉิน ผู้นำควรมีอำนาจทำ อะไรได้ตามความจำเป็นเพื่อส่วน รวม แม้จะต้องใช้กำลังบังคับมีการ สูญเสียชีวิต และเกิดความลำบาก ยากแค้นของคนเป็นจำนวนมาก ก็ตาม	๑๔.๕๖	๒๘.๕๔	๑๓.๗๙	๓๖.๑๒	๖.๘๐	๐.๑๙
จำนวน	๗๔	๑๔๗	๗๑	๑๘๖	๓๕	๑
ผู้กระทำผิดที่เป็นภัยต่อสังคมร้ายแรง เช่น วางเพลิง ค้าเฮโรอีน ฆาตกรรม ข่มขืน ควรได้รับการพิจารณาทโทษ โดยใช้มาตรา ๑๗ อย่างที่เคยใช้ หรือศาลพิเศษ	๔.๕๑	๒๐.๗๘	๑๐.๒๙	๓๕.๗๓	๒๓.๕๐	๐.๑๙
จำนวน	๔๔	๑๐๗	๕๓	๑๘๔	๑๒๑	๑

ตารางที่ ๑๔ -ต่อ

คำถาม	ร้อยละของนิสิตนักศึกษา					ไม่ตอบ
	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					
	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง	สูง	
	๑	๒	๓	๔	๕	
ในบรรดานายกรัฐมนตรีที่แล้วๆ มา ท่านชอบจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มากที่สุด เพราะเป็นคนเข้มแข็ง เด็ดขาด	๑๔.๔๒	๒๖.๒๑	๒๒.๑๔	๒๑.๑๗	๑๐.๔๙	๐.๕๘
จำนวน	๑๐๐	๑๓๕	๑๑๔	๑๐๙	๕๔	๓
สิ่งที่ประเทศเราต้องการมากที่สุด ยิ่งกว่าโครงการ และ พ.ร.บ. ต่างๆ ของรัฐบาล ก็คือการมีผู้นำ ที่มีความสามารถเข้มแข็ง เสียสละ และเป็นผู้ที่ เราจะไว้เนื้อเชื่อใจ ให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเราได้	๕.๔๗	๑๓.๕๐	๖.๖๐	๕๐.๐๐	๓๕.๕๖	๐.๘๗
จำนวน	๒๓	๖๙	๓๔	๒๐๖	๑๗๘	๕
ถ้าจะพัฒนาประเทศให้รวดเร็วทุกๆ ด้านต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง เด็ดขาด เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	๑๘.๕๕	๓๒.๘๒	๑๕.๑๕	๒๓.๓๐	๙.๓๒	๐.๘๗
จำนวน	๙๕	๑๖๙	๗๘	๑๒๐	๔๘	๕

ตารางที่ ๑๔ -ต่อ

ร้อยละของนิสิตนักศึกษา

ที่ตอบคำถามได้คะแนน

คำถาม	ที่ตอบคำถามได้คะแนน					ไม่ตอบ
	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง	สูง	
การริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทางการเมืองและสังคม ควรเป็น ความรับผิดชอบส่วนใหญ่ของผู้นำทาง การเมือง ไม่ใช่ประชาชน	๓๒.๔๓	๔๕.๔๔	๖.๔๑	๑๓.๐๑	๒.๕๒	๐.๑๙
จำนวน	๑๖๗	๒๓๔	๓๓	๖๗	๑๓	๑
เป็นการยากที่จะนำประชาธิปไตยมา ใช้ในเมืองไทย เพราะคนไทยส่วน ใหญ่ยังไม่มีความสามารถที่จะปกครอง ตนเองได้	๑๗.๐๙	๔๓.๑๑	๑๒.๘๒	๒๒.๗๒	๓.๘๘	๐.๓๙
จำนวน	๘๘	๒๒๒	๖๖	๑๑๗	๒๐	๒
คนไทยยังไม่พร้อมสำหรับการ ปกครองแบบประชาธิปไตย	๑๓.๐๑	๓๕.๓๔	๑๑.๖๕	๓๒.๖๒	๖.๙๙	๐.๓๙
จำนวน	๖๗	๑๘๒	๖๐	๑๖๘	๓๖	๒
ประชาธิปไตย ไม่ใช่ระบบการ ปกครองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ ประเทศไทย	๑๕.๙๒	๓๑.๔๖	๒๑.๓๖	๒๓.๕๐	๗.๑๘	๐.๕๘
จำนวน	๘๒	๑๖๒	๑๑๐	๑๒๑	๓๗	๓

ตารางที่ ๑๔ - ต่อ

ร้อยละของนิสิตนักศึกษา

ที่ตอบได้คะแนน

คำถาม	ที่ตอบได้คะแนน					ไม่ตอบ
	ต่ำ	กลาง	สูง	๕	๕	
	๑	๒	๓	๔	๕	
การเป็นผู้มีอำนาจ เป็นเจ้าคน						
นายคน แสดงให้เห็นการเป็นคนมี						
บุญวาสนาของเขาอย่างหนึ่ง	๕๐.๖๘	๓๐.๖๘	๑๐.๘๗	๖.๔๑	๑.๓๖	๐.๐๐
จำนวน	๒๖๑	๑๕๘	๕๖	๓๓	๗	๐
เป็นการไม่สมควรที่หญิงไทยจะ						
สมรสกับคนต่างชาติ	๒๑.๑๗	๓๗.๒๘	๓๐.๖๘	๖.๒๑	๒.๙๑	๑.๗๕
จำนวน	๑๐๙	๑๙๒	๑๕๘	๓๒	๑๕	๙

สรุป

การวิจัยในส่วนแรกนี้ ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ๔ สมมติฐาน คือ

สมมติฐานที่ ๑ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบประชาธิปไตย

สมมติฐานที่ ๒ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง

สมมติฐานที่ ๓ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

สมมติฐานที่ ๔ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการ

สมมติฐานที่ ๑, ๒, ๓, และ ๔ ที่ตั้งไว้สำหรับการวิจัยทั้ง ๔ ดังกล่าวนี้นี้ตรงกับสมมติฐานที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทความลำดับ

การวิจัยได้ผลไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าวทั้ง ๔ สมมติฐาน ฉะนั้นสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าวทั้ง ๔ นั้นจึงไม่เป็นจริง

การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง รวมทั้งมีทัศนคติทางการเมืองไม่เป็นแบบเผด็จการ ก็อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า

ประการที่หนึ่ง นิสิตนักศึกษามีการศึกษาดี หลักสูตรวิชาเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นแบบเดียวกับของมหาวิทยาลัยของประเทศในสังคมตะวันตก

ประการที่สอง ในมหาวิทยาลัยมีชุมนุมและองค์การต่างๆ ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งในชุมนุมและองค์การต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาดังกล่าวนี้ มีกิจการรมที่มีกระบวนการเป็นแบบเดียวกับกระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตย นิสิตนักศึกษาจึงอาจได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก

ประการที่สาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่หลัง

วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นิสิตนักศึกษา มีบทบาทเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามครรลองแบบประชาธิปไตยอย่างมาก

ประการที่สี่ นิสิตนักศึกษา มีบทบาทเป็นพลังสำคัญอยู่ในฐานะผู้นำล้มล้างอำนาจเผด็จการทหารที่เข้มแข็งมากสมัยก่อนวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และนำประเทศไทยให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยดังที่ผ่านมา

ประการที่ห้า นับตั้งแต่หลังวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ดังกล่าว จนถึงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ นับเป็นเวลาเกือบ ๓ ปีเต็ม นิสิตนักศึกษาได้เป็นผู้นำเรียกร้องต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในปัญหาต่างๆ ของสังคมและการเมืองมาก และในการเรียกร้องต่อสู้ดังกล่าว นิสิตนักศึกษามักได้รับชัยชนะ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว นิสิตนักศึกษา มีบทบาทเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และเป็นพลังทางการเมืองที่สำคัญมาก

ประการที่หก นิสิตนักศึกษา เป็นคนหนุ่มสาว ซึ่งมีอุดมการณ์ที่เต็มไปด้วยความคิดเสียสละและสร้างสรรค์

ประการที่เจ็ด นิสิตนักศึกษา อาจเห็นว่าตนควรสนใจมีบทบาทในทางการเมืองการปกครอง เพราะประจักษ์ว่าตนเป็นพวกที่จะอยู่ในสถานะ เป็นชนชั้นนำในอนาคตอันใกล้

ประการที่แปด นิสิตนักศึกษาถูกเฝ้ามองและควบคุม ไม่สามารถมีบทบาททางการเมืองมาเป็นเวลานาน ติดต่อกันนับเป็นเวลา ๑๐ กว่าปี ทั้งนี้เนื่องจากประเทศมีการปกครองแบบเผด็จการ มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อการปกครองเปลี่ยนมาเป็นแบบประชาธิปไตย ความกดดันที่มีสะสมไว้เป็นเวลานานนั้นจึงระเบิดออกมา ซึ่งหมายความว่า นิสิตนักศึกษามีความกระตือรือร้นในทางการเมืองมาก